gemeente
Weststellingwerf

Raadsvoorstel

ALGEMENE GEGEVENS	
Agendapunt	
Registratienummer	0098129322
Documentnummer	0098349567
Portefeuillehouder	Jongebloed, Jack
Griffier	0561-691**220**
BIJLAGEN	
Aantal bijlagen	6
Begrotingswijziging	☒ nee ☐ ja
Stukken ter inzage	

ONDERWERP

RV instemmen Veenweideprogramma 2021-2030

REDEN VOORSTEL

☒ Kaderstellen
☐ Controleren
☐ Budget autoriseren
☐ Consulteren
☐

B&W STELT DE RAAD VOOR OM

a. In te stemmen met het Veenweideprogramma 2021-2030.
b. Met andere partijen tot een gezamenlijke inspanning te komen om de ambities van het veenweideprogramma te realiseren, binnen de mogelijkheden die toekomstige financiering van de gezamenlijke overheden en andere stakeholders biedt en binnen de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de gemeente Weststellingwerf.

BIJLAGEN (worden meegezonden)

Bijlage 1 Veenweideprogramma 2021-2030 (0098349656)
Bijlage 2 Advies van Bestjoerlijk Oerlis Feangreide (0098349661)
Bijlage 3 Zienswijze gemeente Weststellingwerf op het ontwerp-Veenweideprogramma 2021-2030 (0098349657)
Bijlage 4 Reactienota Veenweideprogramma 2021-2030 (0098349658)
Bijlage 5 Overzicht amendementen en moties uit staten en AB (0098349659)
Bijlage 6 Achtergronddocument Veenweideprogramma 2021-2030 (0098349660)

gemeente
Weststellingwerf

Aan de gemeenteraad

INLEIDING
Met de Veenweidevisie 2015 hebben Wetterskip Fryslân en Provincie Fryslân een aanpak ontwikkeld om veenoxidatie en bodemdaling in het Friese veenweidegebied te beperken. Veenweidegemeenten en diverse landbouw-, natuur- en milieuorganisaties waren bij deze aanpak betrokken.

De Veenweidevisie 2015 was toe aan een actualisatie, met name vanwege het landelijke Klimaatakkoord waarin de veenweidegebieden een aandeel moeten leveren in het beperken van de CO2-uitstoot, maar ook vanwege de wens om tot een meer uitvoeringsgerichte en gezamenlijke aanpak te komen voor de periode 2021-2030.

Via het nieuwe Veenweideprogramma 2021-2030 wordt ook invulling gegeven aan de opdracht uit het landelijke Veenplan om een Regionale Veenweidestrategie op te stellen. Dit Veenweideprogramma 2021-2030 bouwt voort op de Veenweidevisie 2015 en legt nieuwe accenten (zie bijlage 1). De insteek van de verschillende overheden is om het veenweideopgave zoveel mogelijk als één overheid aan te pakken.

In het kader van het ontwerp-Veenweideprogramma is door uw raad een zienswijze ingediend. Deze zienswijze is samen met vele andere zienswijzen gewogen en verwerkt in het definitieve Veenweideprogramma 2021-2030.

Na het vaststellen van het Veenweideprogramma worden door de verschillende stakeholders samenwerkingsafspraken uitgewerkt. Deze zijn bedoeld om de verantwoordelijkheden, taken en wijze van samenwerken te verduidelijken. Deze samenwerkingsafspraken worden separaat aan uw raad voorgelegd en kunnen vervolgens worden vertaald in één of meerdere samenwerkingsovereenkomsten (bijvoorbeeld in het kader van het gebiedsproces De Groote Veenpolder).

Beoogd resultaat
Het hoofddoel voor het Friese veenweidegebied is om te komen tot een duurzaam ontwikkelingsperspectief voor een aantrekkelijk en leefbaar veenweidegebied waarvoor alle belanghebbenden zich in willen spannen.

Daarnaast zijn een aantal doelstelling geformuleerd voor het Veenweideprogramma 2021-2030:
1. De negatieve effecten van bodemdaling zijn verminderd, waarbij we streven naar gemiddeld 0,2 cm minder bodemdaling per jaar;
2. De uitstoot van broeikasgassen uit de veenbodem is in 2030 met 0,4 megaton CO2 equivalenten per jaar afgenomen;
3. De landbouw in het gebied heeft een duurzaam toekomstperspectief;
4. Het watersysteem is water-robuust en klimaatbestendig ingericht (klimaatadaptief).

ARGUMENTEN
a. Niets doen is geen optie
Veenafbraak en de effecten van bodemdaling zijn onomkeerbaar en van invloed op de inrichting en het gebruik van het gebied. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om de gevolgen voor funderingen, natuur en de mogelijkheden het perspectief voor (agrarische) bedrijven in het gebied. Daar komt bij dat veenoxidatie gepaard gaat met uitstoot van broeikasgassen. Veenafbraak draagt zo bij aan klimaatopwarming. Daarom zetten Rijk en provincie in hun klimaataanpak ook in op CO2-reductie in de veenweidegebieden. Het Rijk stelt voor reductiemaatregelen in de veenweidegebieden geld ter beschikking, dit biedt ook voor het Friese veenweidegebied nieuwe kansen.

Er is nog tijd om in te grijpen omdat het veen nog niet is verdwenen. Zeker is wel dat als we niets doen de problemen zich steeds nadrukkelijker zullen manifesteren. Het Friese veenweidegebied staat de komende

jaren dus voor grote uitdagingen. Het veenweideprogramma geeft mogelijkheden om op dit gebied in actie te komen.

b. Het Bestjoerlik Oerlis Feangreide (BOF) heeft geadviseerd om in te stemmen met het veenweideprogramma

Het BOF heeft in maart een advies gegeven om in te stemmen met het veenweideprogramma 2021-2030 en daarin een aantal aanpassingen voorgesteld (zie bijlage 2). De vertegenwoordiging van landbouw, natuur en milieu en recreatie onderschrijft het advies.

De zeven veenweidegemeenten hebben naar aanleiding van het advies aangegeven op voorhand niet in te stemmen met de inhoud van het van het veenweideprogramma en hebben het voorbehoud gemaakt dat zij het Veenweideprogramma 2021-2030 na behandeling door Provinciale Staten en het Algemeen Bestuur van Wetterskip Fryslân eerst voor besluitvorming voorleggen aan de gemeenteraden. Dit sluit aan bij de zienswijze op het ontwerp-veenweideprogramma (zie bijlage 3).

c. De gemeentelijke zienswijzen zijn in het veenweideprogramma verwerkt

De zeven veenweidegemeenten hebben bij het ontwerp-Veenweideprogramma 2021-2030 een zienswijze ingediend (zie bijlage 3 voor de zienswijze van de Weststellingwerfse gemeenteraad). Verschillende elementen uit die zienswijze zijn overgenomen in het veenweideprogramma. Specifiek noemen we daarbij:

- Aandacht voor de gelijkwaardige samenwerking tussen overheden;
- Ruimte voor alternatieve verdienmodellen;
- Meer aandacht voor de funderingsproblematiek;
- Focus in de uitvoering op de gebieden met dikke veenpakketten.

De betrokken colleges zijn zich terdege bewust van het feit dat de belangen bij het veenweideprogramma sterk uiteenlopen. De portefeuillehouders zijn van mening dat het definitieve Veenweideprogramma na het verwerken van de zienswijzen voldoende balans bevat en tegemoetkomt aan de verschillende belangen en wensen van de verschillende stakeholders in het gebied.

d. Het programma is reeds vastgesteld door Wetterskip Fryslân en Provincie Fryslân

Het Veenweideprogramma is op 25 mei 2021 vastgesteld door het Algemeen Bestuur van Wetterskip Fryslân en op 26 mei 2021 door Provinciale Staten. Daarbij zijn diverse amendementen en moties aangenomen (zie bijlage 5 voor een overzicht). De inhoud van het Veenweideprogramma is daarbij niet meer ingrijpend gewijzigd. Wel zijn een aantal aandachtspunten en opdrachten meegegeven voor de uitwerking en uitvoering van het programma.

e. Aandacht voor funderingsproblematiek

In het gebied is er een toenemende zorg over de schade aan funderingen. Kennis, informatie en advisering over funderingen wordt bevorderd. Uiterlijk in 2022 wordt een besluit genomen over eventuele aanvullende vormen van ondersteuning en over de toekomstige inrichting van onderwatercircuits. Om huiseigenaren beter te betrekken is inmiddels een Funderingstafel in het leven geroepen. De Funderingstafel bestaat uit bewoners en op termijn ook uit vertegenwoordigers van de verschillende overheden (Rijk, provincie, waterschap, gemeenten), landbouw, corporaties en experts. De Funderingstafel adviseert rechtstreeks aan het Bestjoerlik Oerlis Feangreide (BOF) en staat onder leiding van de burgemeester van gemeente Weststellingwerf als onafhankelijk voorzitter.

f. De gemeente is op diverse manieren betrokken bij de uitvoering van het Veenweideprogramma

De betrokkenheid van de gemeente Weststellingwerf hangt samen met een aantal gemeentelijke taken en bevoegdheden, te weten:

- Ruimtelijke ordening; op basis van de huidige wetgeving en de toekomstige Omgevingswet wordt invulling gegeven aan de inrichting van het betreffende landelijk gebied. Gemeentes zijn daarbij bevoegd om via het Omgevingsplan functies toe te delen.

- Duurzaamheid; door de ondertekening van het klimaatakkoord eind 2020 hebben Nederlandse gemeenten zich gecommitteerd om uitvoering te geven aan de doelstellingen op het gebied van CO2-reductie en klimaatadaptatie.
- Eerste overheid; de transformatie in het landelijk gebied op het terrein van landbouw en water heeft direct consequenties voor de inwoners en bedrijven in de gemeente. Als overheid die dicht op de inwoners staat, is de gemeente vaak het eerste aanspreekpunt.
- Gebiedsprocessen; de gemeenten zijn betrokken bij de gebiedsprocessen waarmee de doelstellingen van het Veenweideprogramma worden gerealiseerd. In de gemeente Weststellingwerf heeft het Veenweideprogramma 2021-2030 vooral betrekking op het kansrijke gebied De Groote Veenpolder.

KANTTEKENINGEN

a. Zonder gezamenlijk veenweideprogramma is de samenwerking minder krachtig

Niet vaststellen van het Veenweideprogramma door gemeenten geeft onduidelijkheid over de positie en de doelstellingen van de gemeenten in het veenweidedossier. Daarmee blijft de samenwerking de komende jaren versnipperd en wordt wellicht niet de slagkracht georganiseerd die dit dossier nodig heeft.

b. Verschil in opvattingen maakt effectief samenwerken lastiger

Wanneer er verschil van inzicht over (de doelstellingen uit) het veenweideprogramma blijft bestaan, maakt dit het lastiger om concreet samen te werken. Een nadere duiding van taken, rollen, inzet en verantwoordelijkheden van de overheden in het veenweidedossier wordt vastgelegd in document met samenwerkingsafspraken en één of meerdere Samenwerkingsovereenkomsten. Daarmee wordt de basis gelegd voor meerjarige samenwerking.

c. Er zijn onvoldoende middelen beschikbaar voor de aanpak van veenweidegebied

De totale kosten voor het Veenweideprogramma 2021-2030 worden voorlopig geraamd op 550 miljoen euro. Dit is een grove raming, die in de praktijk hoger of lager kan uitvallen. Hier staan middelen van Rijk, provincie en waterschap tegenover, maar deze zijn niet voldoende om alle kosten te dekken. Omdat dit Veenweideprogramma meerdere doelen dient, zetten we ook in op medefinanciering vanuit andere doelen. Om stap voor stap te komen tot het geld dat nodig is gaan we actief op zoek naar aanvullende middelen bij het Rijk, het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en andere Europese fondsen en private investeerders (bijv. bankensector). We nemen niet eerder maatregelen in een gebied, dan wanneer daar ook voldoende geld voor handen is om dat te kunnen doen.

d. Een goed toekomstperspectief voor duurzame landbouw is uitgangspunt

Bij de aanpak van de opgaven in het veengebied kan het beeld ontstaan dat dit ten koste kan gaan van de landbouw of individuele boeren. Met deze transitie is het echter nadrukkelijk de bedoeling om met flankerende maatregelen te zorgen voor een goed toekomstperspectief voor duurzame landbouw. In het Veenweideprogramma 2021-2030 zijn uitgangspunten opgenomen voor het flankerend beleid, welke verder wordt uitgewerkt.

COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE

Overheidsparticipatie

Voor de uitvoering van de Veenweidevisie 2015 was al een programmaorganisatie opgezet waarin provinciale, waterschaps- en gemeentelijke medewerkers samenwerken. Ook de landbouw-, en natuurorganisaties zijn hierin vertegenwoordigd. Deze gezamenlijke programmaorganisatie wordt de komende jaren voortgezet. Dezelfde partijen zijn ook vertegenwoordigd in het Bestjoerlik Oerlis Feangreide (BOF), aangevuld met vertegenwoordiging van de recreatie- en toerismesector. De rol van het BOF richt zich op overleg, advies en monitoring van de uitvoering.

Communicatie

Het Veenweideprogramma 2021-2030 is tot stand gekomen na een intensief proces van communicatie en consultatie van vele betrokkenen in Fryslân.

Tijdens de uitvoeringsfase wordt veelvuldig gecommuniceerd met inwoners, bedrijven en andere stakeholders. Dit verloopt zoveel mogelijk via gezamenlijke communicatiekanalen zoals de website

www.veenweidefryslan.frl. De uitgangspunten voor gezamenlijke communicatie door de overheden worden verder uitgewerkt in samenwerkingsafspraken.

DUURZAAMHEID
Maakt integraal onderdeel uit van het programma.**KOSTEN, OPBRENGSTEN EN DEKKING**
Op dit moment hebben de zeven Veenweidegemeenten zich verbonden aan de bekostiging van een adviseur Veenweide. De middelen hiervoor zijn bij de Voorjaarsnota 2021 beschikbaar gesteld (€10.000 tot en met 2029).

Verder zijn er aan het Veenweideprogramma 2021-2030 geen directe kosten voor Weststellingwerf verbonden. In het kader van gebiedsontwikkeling De Groote Veenpolder of anderszins kunnen mogelijk (op termijn) financiële voorstellen aan de orde komen. Wanneer dit speelt, krijgt de raad hiervoor specifieke voorstellen voorgelegd.

Burgemeester en Wethouders van Weststellingwerf,

de secretaris,	de burgemeester,
VAN MAURIK	VAN DE NADORT

gemeente
Weststellingwerf

Registratienummer: 0098129322

De raad van de gemeente Weststellingwerf;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;

b e s l u i t

a) In te stemmen met het Veenweideprogramma 2021-2030.
b) Met andere partijen tot een gezamenlijke inspanning te komen om de ambities van het veenweideprogramma te realiseren, binnen de mogelijkheden die toekomstige financiering van de gezamenlijke overheden en andere stakeholders biedt en binnen de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de gemeente Weststellingwerf.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van ,
de griffier, de voorzitter,